

Hizmetleriyle ve Sorunlarıyla VAKIFLAR

Dernekler insan topluluğu, vakıflar ise özünde insan olmakla birlikte çevreyi ve çevredeki canlıları da kapsamaktadır.

▷ Vakıf ve amaçları hakkında neler söylemek istersiniz.

Osmanlı terminolojisinde *Vakıf*; bir malın Allah rızası için ulvi bir gayeye tahsis edilmesidir. Vakıfların en büyük özelliği mal topluluğu olmasıdır. Dernekler insan topluluğu, vakıflar ise özünde insan olmakla birlikte çevreyi ve hayvanları da kapsamaktadır. Örneğin Bezm-i Âlem Valide Sultan'ın kurmuş olduğu Gureba Hastanesi vardır. Terkos Gölü, Ayvalık'ta binlerce dönüm arazi, hanlar ve hamamlardan elde edilecek gelirler, bu hastanenin yaşatılması, orada yatan fakir hastaların giderlerinin karşılanması için kullanılmak amacıyla hastaneye vakfedilmiştir. İşte en büyük amaçlarımızdan biri bu akarların doğru olarak kullanıp genel müdürlük olarak bu vakıfları vakfedenler adına emaneten yönetmektir; çünkü hala tapuda Fatih Sultan Mehmet Han Vakfı Fatih Cami, Süleymaniye Külliyesi de Kanuni Sultan Süleyman Han Vakfı olarak geçer. Bizim görevimiz vakıfları gayelerine göre yönetmektir.

Prof. Dr. Nevzat İlhan hocamızın, “*Kültürel varlıklara kültürel mirasımız demeyelim; çünkü miras insanların emek sarf etmeden elde ettikleri ve hızla tükettiklerini anlatan bir kavramdır.*” cümlesiyle belirttiği görüşüne katılmamak mümkün değil. Kültür ve tabiat varlıkları bir topluma şahsiyet veren çok önemli unsurlardır. Yani o yörenin, o coğrafyanın anıt, abide eserlerini yok ettiğinizde o şehrin, tarihi ile ilişkisini koparıyor ve onu kimliksizleştirip, şahsiyetsizleştiriyorsunuz. Dolayısıyla bunlara, bize atalarımızdan kalan bir miras değil, koruyup gelecek nesillere aktaracağımız emanet gözü ile bakmamız gerekiyor.

Geçmiş yıllara nazaran kurumunuzun, sahip olduğu Kültürel Varlıklarına yaklaşımında ne gibi değişiklikler oldu?

90'lı yıllarda Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne girdiğimde, bir müfettiş olarak “*Vakıfçıyım*” demeye çekinirdim. Çünkü nerede virane, dökülmüş, sahibsiz ya da tuttuğunda elinde kalan uygunsuz işlevli bir eski yapı görsem, “*Mutlaka vakıf eseridir.*” dendiğinde çoğu zaman doğru çıkardı. Bunun diğer bir nedeni de camilerimiz; onların bakımları ile de hiç ilgilenmiyorduk. Onarımları da cami derneklerinin, cemaatlerin insafına kalıyordu. Onlar, bu işleri ellerinden geldiğince bildiklerini zannederek müdahalelerde bulunuyorlardı. Örneğin camilerimizde bulunan künde-kârî kapıları ve pencere kanatlarını yeşile boyamak, harika taş işçiliği bulunan yerlere vernik sürmek, hatta bunların en kötüsü ısı yalıtımı düşüncesi ile pencere ve kapıları plastik dogramaya dönüştürmek gibi geri dönülmez kayıplara neden oluyorlardı. Buradan çıkarılacak en önemli ders; siz eğer bir boşluk bırakırsanız insanlar onu doğru ya da yanlış olarak dolduruyor olmalı.

Vakıflar İstanbul I. Bölge Müdürü Ibrahim Özekinci

“İstanbul’la ilgili belki bir mastır plan hazırlanıp birbirinden farklı kurumların koordinasyonunu sağlamak üzere düşünülmüş bir yapılanmanın (Mesela İstanbul’da Alan Yönetimi’nin) oluşturacağı stratejiler, kaynakların etkin ve verimli kullanılması açısından kurum olarak bizim için de çok önemlidir.”

Süleymaniye Camisi

Son 7-8 yıldır gerek devletimizin gerekse Genel Müdürlüğümüz'ün, içinde yaşanmayan yapının, yok olmaya mahkûm olacağı bilinci ile kültürel varlıklarımıza hassasiyetle yaklaşımı bir dönüm noktası oldu. Eserlere fonksiyon kazandırarak onları gelecek nesillere aktarmaya çalışmanın önemli bir örneği olarak Sirkeci'deki 4. Vakıf Han'ı gösterebiliriz. Burası, sosyal probleminiz olan "Tinerci Yatağı" olup içerisine girilmekten korkulan bir yerdi. Restore et-işlet-devret sistemi ile bu tarihi yapı kurtarıldı ve 5 yıldızlı bir otel olarak getirdiği aylık binlerce TL kira geliri ile de ekonomimize kazandırıldı. Bir başka örnek Akaretler'deki sıra evlerdir. Bu yapı topluluğu, Osmanlı İmparatorluğu'nun ilk toplu konutlarıdır.

2003-2009 yılları arasında 3383 adet restorasyon işi yapılmıştır. Daha önceki yıllarda bu rakam yıllık 3-5'i geçmemekteydi. Tabi bunun nedenlerinden biri de ödenegin 40 milyondan 400-500 milyona çıkmasıdır, öz kaynakların devreye girmesinin etkisi büyüktür. Bu rakamların tamamı devletten kesinlikle bir ku-

ruş dahi almadan kendi iç bünyemizdeki gelirlerle sağlanmıştır.

Kurumunuzun restorasyon stratejisi nasıl oluştu?

Bir stratejiyi oluşturabilmek için öncelikle kurumumuzla ilgili belirli verilere sahip olmak, toplumun gelişen bilincini destek alarak bu verileri diğer kurumlarla paylaşarak bir eşgüdüm halinde öncelikler tespit etmek gerektiğini düşünüyorum.

Kurumumuzda bu konuda öncelikli olarak coğrafi bilgi sistemi hazırlanarak toplanan bilgiler sanal ortama aktarıldı. Çalışma prensibi İBB şehir rehberi baz alınarak yapıldı. Bu işlerin en başında deprem kuşağında yer alan ülkemizde hemen hemen bütün taşınmazlarımızın rölöve, restitüsyon ve restorasyon projeleri hazırlanarak ciddi bir arşiv çalışması yapıldı. Herhangi bir şehirde ada, pafta ve parseli yazılarak yapının durumu hakkında kullanımı nedir, konumu nedir, kiracı var mıdır, işgalci var mıdır gibi bilgiler kayda alındı ve durum tespitinde bulunuldu.

Veri toplama çalışmalarının di-

ğer kurumlarımızda da hızla sürdürüldüğünü, her bir mülki amirin il veya ilçesindeki kültürel varlıkların envanterini yaptıklarını sevinçle görmekteyiz. Kurum olarak da yılların ihmali ortadan kaldıracak nitelikte işler yaparak toplum nezdinde de toplumsal duyarlılığın oluşmaya başladığını, öncelikli olarak Fatih Camii, Süleymaniye Camii, Pertevniyal Valide Sultan Camii, Edirnekapi Mihrimah Sultan Camii, Beşiktaş Ertuğrul Tekke gibi ahşap işçiliğinin zirvesi, Beşiktaş Şeyh Yahya Efendi Camii ve yapı kompleksi gibi halkın gönlünde yer etmiş yapıların restorasyon çalışmalarına halkın gösterdiği ilgi ve katılımdan anlamaktayız.

Ayrıca; 2010 ajansımızın ciddi hizmetleri oldu. Turizm ve Kültür Bakanlığımızın, Vakıflar Genel Müdürlüğü olarak bizlerin çalışmaları yanında Sayın Valimizin başkanlığındaki İl Özel İdare Genel Sekreterliği'nin, Büyükşehir Belediyemizin, ilçe belediyelerimizin çok önemli restorasyon çalışmaları oldu ve halen de devam ediyor. Tüm bu kurumların kendi iç bağsız ku-

Vakıflar İstanbul I. Bölge Müdürü İbrahim Özekinci

rulları var. 5018 sayılı kanuna göre herkesin kendi ihale kurulları var.

İstanbul'la ilgili belki bir master plan hazırlanıp birbirinden farklı kurumların koordinasyonunu sağlamak üzere düşünülmüş bir yapılanmanın (Mesela İstanbul'da Alan Yönetimi'nin) oluşturacağı stratejiler, kaynakların etkin ve verimli kullanılması açısından kurum olarak bizim için de çok önemlidir.

Biz filan eserimiz çok önemli diyoruz, ona yoğunlaşabiliyoruz; ama tepeden baktığımız zaman belki bunun henüz bir 20 yıl daha restorasyonu yapılmayabilir; fakat onun 300 metre ilerisindeki diğer bir kuruma ait başka bir eserin de acil restorasyona ihtiyacı olabilir. Burada, tepeden bütüncül bir bakış açısıyla bakılıp önceliklerin belirlenmesi halinde kaynaklar daha etkin kullanılabilir diye düşünüyorum.

Yapıya zarar verebilecek ürünlerin onarımında kullanılmaması için tedbirleriniz nelerdir?

En önemli tedbirimiz, restorasyonunu yapmakta olduğumuz her eserimiz için bir bilim kurulu oluşturmak oldu. Pertevniyal Valide Sultan, Fatih, Süleymaniye, Edirnekapı, Mihrimah Sultan, Yahya Efendi gibi çok özel eserlerimizde hep

Mimarlarımız, mühendislerimiz, ve diğer teknik ekibimiz danışman hocalarımızın raporları doğrultusunda uygulamaları kontrol ediyor. Tespit edilen hatalı uygulamalar böylece anında kontrol altına alınıp düzeltiliyor.

bilim kurulları ile çalıştık ve de halen çalışıyoruz. Yani üniversitelerimizden çok büyük destek görüyoruz bu konuda. Onların denetiminde çalışıyoruz. Prof. Dr. Ahmet Ersen, Prof. Dr. Feridun Çılı, Prof. Dr. Gönül Cantay, Prof. Dr. Oğuz Ceylan, Doç.Dr. Ahmet Güleç gibi bilgilerine başvurduğumuz, ayrıca şu anda ismini hatırlayamadığım birçok hocamıza çalışmalarımıza katkılarında dolayı buradan teşekkür etmek istiyorum. Zaten böylesine öneme sahip tarihî yapılar da kurum olarak tek başına risk almamız mümkün değil. Mesela Fatih Camii'nde veya Süleymaniye'de bizim tek bir mimarımızın, bir mühendisimizin kontrolü ile olacak bir iş değil bu. Ayrıca; bizim kendi mi-

marlarımız, mühendislerimiz, ve diğer teknik ekibimiz de danışman hocalarımızın raporları doğrultusunda uygulamaları kontrol ediyor. Tespit edilen hatalı uygulamalar böylece anında kontrol altına alınıp düzeltiliyor. Gereğinde de hukuki prosedür uygulanıyor. Netice olarak kontrol sistemini iyi yapmak zorundasınız ve bütün mesele orada. Ve bunun yanında İBB KUDEB diye bir kurumumuz var ki; uygulamalarda özgün bir malzemeye ulaştığımızda analizini laboratuvarlarında hemen yaptırabiliyoruz veya yerine koyabileceğimiz yeni bir yapı elemanının fiziksel ve kimyasal özellikleri öğrenebiliyoruz. Doku uyumluluğu sağlaması amacıyla kullanacağımız horasan harcının üretim formülüne onların sayesinde ulaşabiliyoruz. Kalem işlerindeki boya analizleri ile dönem farklılıklarını yakalayabiliyoruz. Varlıkları bizim için büyük şans. Dolayısıyla karar verme süreçlerinde de zorlanmıyoruz.

Geçmişte restorasyonlarda zarar verecek ürünler kullanılmıştır tabii. Mesela Süleymaniye Camii'nde.

Şu son Süleymaniye Camii restorasyon çalışmalarında bizi en çok zorlayan iş; 1960'lı yıllarda Süleymaniye'de yapılan onarım çalışmalarında kullanılmış olan çimentoları yapının içinden söküp çıkarmak oldu. O zaman her derde deva sanılan portland çimentosu bugün artık tarihi eser onarımında kullanılması kabul edilemez bir malzeme haline geldi.

Birim Fiyat Listenizde olmayan özel uygulamalar çıkarsa?

Evet, bununla ilgili arkadaşlarımız Turizm ve Kültür Bakanlığı ya da Bayındırlık birim fiyat listelerinden faydalanıyorlar. Onlarda da yoksa bizzat yerinde, saat tutarak malzemeyi kontrol ederek fiyat analizini yapıyorlar. Onarımda karşımıza çıkacak özel bir işi de bu yöntemle ödeme imkânımız var.

Basit bakım onarım ile müdahaleye nasıl bakıyorsunuz?

Basit bakım onarımlar ile giderilebilecek bozulmalar, tabii ki bu şekilde halledilmeli. Birçok bölgede

Fatih Camisi

olmamasına rağmen İstanbul Bölge Müdürlüğümüzde bu kararları alabilecek bir kurulumuz var. Buna göre; Koruma Kurulları kararını gerektirmeyen; yapının çatı temizliği, biyolojik (otsu maddeler) temizlik gibi işler varsa kanunun bize verdiği yetki ile kendi içimizde kararlarımızı alıyoruz ve bunlara müdahale ediyoruz. Sadece bu bizim kendimize ait yapılarla ilgili değil; tüm diğer dini yapılar (onlar da vakıf oldukları için) özel mülkiyetteki camiler, bu tür dini yapılar onların dahi önünü açıyor; ama esaslı müdahale gerektiriyor ve kurul kararı gerekiyor ise kurula mutlaka gidiyoruz. Bu hem kurumumuzun çalışma hızını arttıracak, hem de bütçemize ek bir yük getirmeyecek. Zamanında yapılacak bu noktasal müdahaleler ile yapının diğer yerlerine zarar veremeyerek olabildiğince yapının özgünlüğünü korumuş olacağız. Ayrıca 2008 yılında yapılan yönetmelik değişikliği ile 5737 sayılı kanun yürürlüğe girdikten sonra hareket alanımızda değişiklikler oldu. Hızlı hareket edebilir hale geldik, burada uzun dönemli bakım ihaleleri yapabileme yetkisi aldık. Büyük restorasyon müdahalelerini mümkün olduğunca önleyici tedbir olarak, daha da ilerisini konuşmak gerekirse; yö-

netmeliklerimiz bizlere izin verdiğinden artık, 4 yıllık, 5 yıllık bakım ihalelerine çıkacağız. Eserin çatısının bir yerinde kurşun mu kalktı; şurada bir olay var hemen gidin müdahale edin diyeceğiz ve yaptığı işin bedelini ödeyeceğiz.

Korumaya endeksli yapılanma çalışmalarınız var mı?

Bunun koruma öncelikli yapılabilmesi için en önemli şeylerden bir tanesi de insan kaynaklarımızın çok yeterli olması gerekiyor. Bu açıdan iş yoğunluğuna baktığımız zaman personel sayımız yetersiz yani eğitilmiş, kaliteli, uzman elemanlarının yetiştirilmesi yönünde belirli bir ihmal dönemi yaşamışız, kimseyi suçlamak istemiyorum ama teknik adam yönünden zayıf bırakılmışız. İlk defa sanat tarihçileri, ilk defa arkeologlar, restoratörler, mimarlar, inşaat mühendisleri, makine mühendisleri bu son dönem içerisinde alındı. Müdürlüğe 100 kişi alındı ise diyelim ki bunun en az 70 tanesi teknik personeldir. Ama eski eserde korumaya yönelik çalışma, uzmanlık ve tecrübeye dayalı olduğu için bizim de zamana ihtiyacımız var. Zamanla koruma amaçlı uygulamalarımız da sonuca ulaşabilecektir diye düşünüyoruz.

Kötü restorasyon yapan müteahhitlerin diğer ihalelere alınmaması sağlanabiliyor mu?

Bizim ihalelerimiz internet ortamında yayınlanıyor, herkes geliyor açık şeffaf katılabilir. Burada seçme gibi bir şansımız yok; ancak herhangi bir yolsuzluğu usulsüzlüğü tespit edilen firmanın, ilgili bakanlığımızdan da olur alarak ihalelere girmesini yasaklıyoruz. İkişer yıllık yasaklama kararı verdiğimiz çok firmalar var. Aslında çok da fazla yapabilecek bir şey yok. Bir de kaliteden ödün veren firmaların aşırı düşük fiyat verdiklerine de şahit oluyoruz. Bu aşırı düşük teklifleri çok iyi inceliyoruz ve yapamayacağı kanaatine vardığımız işleri vermiyoruz ki bu, devletin, yönetmeliğin bize verdiği hak. Çünkü; böyle bir çalışmada ya kalitesiz malzeme kullanılacak, ya kalitesiz işçi çalıştıracak ya da her ikisi birden olacaktır.

Bu noktada benim öğrenme sürecim Hatay'a Bölge Müdürü olarak tayin olduğumda başladı. Orada, Sokullu Mehmet Paşa Kervansarayı'nın yanında Mimar Sinan eseri çok güzel bir cami var. Kamusal kaynakları gözetelim diye %50 aşırı düşük teklif veren bir firmaya o caminin restorasyon işini vermiştik. Bu benim

ilk ihalemdi ve müfettişlikten oraya gitmiştim. Yapıya elektrikçi lazım oluyor, adam mahalle aralarında dolaşip elektrikçi arıyor. O işi bitirdik ama biz de perişan olduk. Sonunda o müteahhidi devre dışı bıraktık, yöreden çok iyi tecrübeli bir mimar bulduk ve onu işin başına koyduk ve müteahhide de sen bundan sonra bu şantiyeye girmiyorsun kardeşim çekil devreden dedik ve onu çıkarttık.

Dolayısıyla aşırı düşük teklifleri çok iyi irdeliyoruz, teklifi veren firmanın bizde daha önceki uygulamaları var mı? Yok mu? Bizdeki durumu nasıl? Soruyoruz Turizm ve Kültür Bakanlığı ile daha önce bu tür bir iş yapmış mıdır? Yani kariyeri nedir? Tabi bu durum yalnız uygulama yapan firmalar için değil proje ihalesine giren firmalar için de söz konusu. Bunun sonucunda, yapamayacağı kanaatine varırsak teklifini değerlendirmeye almıyoruz. Ama bazen şöyle de oluyor; bizde bitmek üzere bir işi vardır, hazır kurulu iskelesi vardır, ekibi dağıtmadan düşük fiyatla yeni işe teklif vermiştir, bunlar da oluyor hani. Burada önemli olan kötü niyetin olmamasıdır.

İdarenin, işlerin çabuk bitirilmesi, mesela yıl sonuna yetiştirilmesi gibi mahzurlu sayılabilecek talepleri oluyor mu?

Tabii ki geçmişte oluyordu; ama şunu da kabul etmek gerekir ki bir öğrenme süreci geçiriyoruz. Kabul edelim ki eskiden biz Temmuz ayında küçük yapılar için eserin küçüklüğü, onarım azlığını filan göz önünde bulundurarak tamam 31.12'ye kadar bitirelim gibi 6 aylık süreler belirliyorduk. Açıkçası, diğer kurumlarda olduğu gibi, ihaleleri eskiden hep 31.12'ye endekslerdik, yani yılın son ayının son gününde ihale süresi bitmiş olacaktı. Bunun mahzurlarını gördük; bazı yükleniciler yılsonuna işi yetiştirelim diye uygulamalarında, düzgün bir projeyi bile berbat ediyorlardı. Neticede o hızlı temponun içinde bakıyoruz yapılan restorasyonun kalitesi düşüyordu. Uzun zamandır 2 yıllık ihalelere çıkıyoruz; yani arkadaşlarla oturuyoruz; konumuz olan ese-

rin onarımı tahminen normal şartlar altında ne kadar sürede biter, 8 ayda diyelim. Hava şartları var, şu var, bu var; hayır 14 ayda bitsin diyerek 2 yıla yakın süreler veriyoruz.

Proje kapsamı dışında tutulan bitişik yapıların durumu nedir?

Bu konuda çeşitli sıkıntılar bulunmaktadır. Caminin mülkiyeti bizde olmasına rağmen, yanındaki türbe Kültür Bakanlığında. Biliyorsunuz türbeler tekke ve zaviyeler kanununun çıkması ile bunlar önce Milli Eğitim Bakanlığı'na daha sonra da Turizm ve Kültür Bakanlığı'na devredildi ve daha sonra da Türk büyüklerinin türbelerinin ziyaretine açılması kanunlaştırıldı ve bunların mülkiyetlerin bazıları ya da birçoğu Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne ait olmakla birlikte tahsisleri, idaresi, yönetimi Turizm ve Kültür Bakanlığı'na bırakıldı. Caminin projesini çiziyorsunuz, onarımını yapıyorsunuz, aynı parselde olmasına rağmen türbe ve hazirelerin tahsisi başka kurumlarda ise aynı işlemi yapamıyorsunuz. Onun için biz de bütçe imkânlarımızı sadece kendi idare ve tasarrufumuz altında olan yerlere kullanabiliyoruz.

Ama bu konuda inisiyatif kullandığımız mekânlar da oldu; mesela, Yavuz Sultan Selim Camii'nin onarımını yaparken Yavuz Sultan Selim Han'ın türbesi ile Şehzadeler Türbesi'nin çok kötü durumda olduğunu gördük ve buna gönlümüz razı olmadı. Özel bir onay ile özel bir izin ile her iki türbenin restorasyonunu yaptık. Şimdi de yıkık,

ortasından çam ağacı çıkmış Hafsa Sultan Türbesi'nin projeleri onaylandı, onu da programa aldık ve restorasyonunu yapacağız inşallah. Camilerin ise mülkiyeti bizde olmasına rağmen yapının kullanım hakkı yani intifa hakkı Diyanet İşlerine ve Müftülüklerimize ait. Vakıflar Genel Müdürlüğü yapının restorasyonunu yapıyor, ses sistemini, ısıtma sistemini, güvenlik sistemini ve alarm sistemini kurarak anahtar teslimi onarım işini bitiriyor. Bu durumdan sonra bizim görevimiz bitiyor. Restorasyon sonrasında müftülüklerle birlikte toplumsal duyarlılığı arttırarak bilinçlendirmek için toplantılar yapılıyor.

Şahıs mülkiyetine geçmiş bitişik vakıf eserleri ile ne gibi sorunlar yaşıyorsunuz?

Biz bir eserin restorasyonu-na Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu kararları ile başlıyoruz. Bunlardan en önemlisi Rüstem Paşa Camii'dir. Rüstem Paşa Camii altındaki dükkânlar bir şekilde özel mülkiyete geçmiş; ama olmuş artık onu yargılayacak değiliz. Fakat camimizin tüm türbe ve restorasyon projeleri onaylı olduğu halde henüz biz onarım işine başlayamadık; sebebi alttaki dükkânlar. Dükkânların altına yeni depolar açılmış ve caminin statığı ile oynanmış, onun için bizim kurul kararı ile buraların hepsini kamulaştırmak için harekete geçtik ve şu an yargılama devam ediyor. İşin içine rant girince işler zorlaşıyor tabi. Onlar dükkânlarını vermek istemiyorlar biz de mahke-

Önemli vakıf eserlerimizden "Rüstem Paşa ve Süleymaniye Camisi"

me kararları ile kamulaştırıp ve bedellerini ödedikten sonra güçlendirmek için ne gerekli ise onu yapacağız, projelendireceğiz, zemindeki statik problemleri çözdükten sonra da restorasyonuna başlayacağız. Şu anda konu yargıda ve özel mülkiyet olduğu için sonucu beklemek zorundayız.

Onarımı gerçekleştirecek yapı ustalarının az olması zor bir durum değil mi?

Sıkıntı var tabi. Artık eskisi gibi taş ustalarımızın, ahşap ustalarımızın olmadığını, sayılarının ne kadar azaldığını gördük. Tabi bunun yanında kurşun ustası, kalemşi yapan kalemkârlar ve eski eserde yapılan çalışmalarda birçok ustamızın da ne kadar az olduğunu gördük.

Fakat, bu konuda şimdi üniversitelerimiz ve çeşitli kuruluşların eğitimleri ile daha nitelikli, bilgili ve becerili ustalarımızın yetişiyor olmasını sevinerek izlemekteyiz. Özellikle İBB KUDEB bünyesindeki ahşap ve taş atölyelerinde geleceğin ustaları olarak yetiştirilen meslek yüksek okulu ve meslek lisesi genç-

lerinin uygulamalı eğitim çalışmalarını büyük bir ümitle takip ediyoruz.

Yapılan bütün bu onarımlar sırasında binlerce kişiye de istihdam sağlanıyor. Usta veya kalfa seviyesinde olmasalar da eski eserle haşır-neşir olmaya ve onarımını bir şekilde de olsa öğrenmeye başlıyorlar. Zahmetli de olsa bu şekilde zanaatkâr oluyorlar. Tabi daha alacak çok yolumuz var.

Kalıntı düzeyinde yıkılmış anıt eserlere yaklaşımınız nedir?

Kalıntı düzeyinde yıkılmış yani bakılmamış, artık yalnız duvarları kalmış, bir çeşit arkeolojik restorasyona girecek derecede problemli çok anıt eserimiz var. Biz bunların da ihya edilmesini istiyoruz, yıkıntı döküntü haline gelmesine gönülümüz razı değil ve ayrıca bununla ilgili vatandaşlarımızdan da çok büyük ihya talepleri geliyor.

Fakat bunlar yıkıntı düzeyinde olduğu için yine Koruma Kurulları'ndan kazı izni ile temel izleri araştırılıyor. Burada önemli olan o yapının eski fotoğraflarının ve belgelerinin bulunup bulun-

madığı oluyor. Bu mümkün ise, aslına uygun bir şekilde rekonstrüksiyon yapmaya çalışıyoruz.

İBB KUDEB ile çalışmalarınız uyumlu mudur?

İBB KUDEB ile ilişkilerimiz gerçekten çok iyi. Ben öncelikle tebrik ediyorum, yayınlarınızın bilimsel ağırlığı gerçekten tartışılmaz. Özellikle "Restorasyon Konservasyon Çalışmaları" derginiz, ilgilileri tarafından bir sonraki sayısı da ne zaman gelecek diye beklenen bir yayın oldu. Kurumsallığın dışında önce şahsi ve bireysel olarak, müdürünüzle, müdür yardımcılarınızla hem de diğer personelle özel bir arkadaşlık ve dostluğumuz oluştu. KUDEB restorasyon çalışmalarımızda bizim için bir emniyet sübabı adeta.

Bir karar alma sürecinde sıkıştığımız anda gayet rahat ilk söylenen şey şu KUDEB'e gönderir baktırınız yani bunu gönül rahatlığı ile söyleyebiliyoruz. Karar alma süreçlerini çok olumlu yönde etkiliyorsunuz ve bize hız kazandırıyorunuz. Çalışmalarınızda başarılar diliyorum.